

КЛАСИФІКАЦІЯ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ ІЗ МЕТОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ ЇХ ОБЛІКУ

Трансакційні витрати – одна з основних концепцій сучасної економіки, а їх оцінка на макро- та мікроекономічному рівнях являє вимірювання змін в економіці з метою виявлення їх ключових індикаторів. Сьогодні оцінка рівня трансакційних витрат стає цілком реальною проблемою, оскільки можливість точного вимірювання трансакційних витрат безпосередньо впливає на оцінку ефективності діяльності окремих суб'єктів господарювання та економіки країни в цілому. Трансакційні витрати притаманні діяльності суб'єктів господарювання у всіх секторах народного господарства – виробництво, торгівля, сільське господарство і т. ін.

Існуючі класифікації трансакційних витрат не враховують потреби їх відображення в бухгалтерському обліку з метою організації подальшого контролю та підвищення ефективності діяльності господарюючих суб'єктів за рахунок мінімізації трансакційних витрат. Проте, саме кваліфікацію складу трансакційних витрат визнається сучасною економічною теорією як першочергове завдання інтерпретації методологічних принципів інституціональної економічної теорії в формуванні інформаційних ресурсів управління сучасним підприємством. Розроблена класифікація трансакційних витрат враховує особливості формування інформаційних ресурсів управління трансакційними витратами в системі бухгалтерського обліку (табл.)

Таблиця – Класифікація трансакційних витрат

Класифікаційна ознака	Види ТВ	Характеристика витрат
1	2	3
За відношенням до суб'єкту господарювання	Зовнішні	На придбання ресурсів
	Внутрішні	Пов'язані з використанням власних ресурсів для підвищення ефективності виробництва
За економічним рівнем	Макро-економічні	Виникають на рівні державного управління

Продовження табл.

1	2	3
	Мікро-економічні	Окремих суб'єктів господарювання
За часто тою виникнення	Одноразові	Виникнення яких не може бути передбаченим за умов звичайної господарської діяльності
	Перманентні	Виникають з певною періодичністю – прогнозовані
За функціями	Координаційні	Координації підготовки, укладання та виконання угод
	Мотиваційні	Мотивації учасників угод
За альтернативністю виникнення	Явні	Підлягають плануванню в системі управлінського обліку
	Неявні	Не прогнозовані витрати, які важко оцінити та контролювати
За сферою виникнення	Ринкові	На пошук партнерів і інформації, ведення переговорів, ухвалення рішень, моніторинг процесу
	Управлінські	На розробку, впровадження, підтримку і зміну організаційних структур
	Політичні	На створення і підтримку політичної системи: законодавчої, судочинної, оборонної, освітньої і транспортної
За характером угоди	Офіційні	Підтверджені документально
	Неофіційні	Здійснені за рішенням керівництва і не відображені в обліковій системі
За економічними наслідками	Витрати	Документально підтверджені витрати на здійснення трансакцій
	Втрати	Від неофіціальних платежів та опортуністичної поведінки
За джерелами відшкодування	Виробничі	Включаються в собівартість продукції
	Невиробничі	Відшкодовуються з прибутку підприємства
	Вільні	Джерелом покриття є дохід власника
За етапами угоди	Попередні	На підготовку угоди
	Поточні	Виникають в процесі виконання угоди
	Пост контрактні	Є наслідком виконаної угоди